

**ALKOHOL NIELEN DODÁVA ODVAHU,
ALE POMÁHA AJ RACIONALIZOVAŤ
HOMOSEXUÁLNU APETENCIU**

K. TURČEK

Psychiatrická ambulancia PSYCH-TURČEK, s.r.o., Nitra

S ú h r n

Predložená práca sa zaoberá úlohou alkoholických nápojov u osôb s homosexuálnou či nevyhranenou orientáciou. Viaceré literárne údaje uvádzajú častejší abúzus u homosexuálov než u majoritnej populácie. Prezentujeme kazuistiku dvoch súdnoznalecky posudzovaných osôb, kde sme uzavreli, že ebrieta u nich mohla zohrať rolu racionalizačného mechanizmu na ich homosexuálne konanie, resp. uľahčovať im coming out.

K l ú č o v é s l o v á : homosexualita – abúzus alkoholických nápojov

**K. Turček: ALCOHOL NOT ONLY GIVES COURAGE BUT
ALSO HELPS RATIONALIZE HOMOSEXUAL APPETITE**

S u m m a r y

The submitted work deals with the role of alcoholic beverages in persons of homosexual or ambiguous sexual orientation. Several literary data point out that the

K. TURČEK / ALKOHOL NIELEN DODÁVA ODVAHU, ALE POMÁHA AJ RACIONALIZOVAŤ HOMOSEXUÁLNU APETENCIU

alcohol abuse is more common among homosexuals than in the majority population. We present the casuistics of two persons who underwent forensic psychiatric evaluation on the basis of which we have concluded that inebriation could play a role of the rationalization mechanism on their homosexual conduct or facilitate their coming out.

K e y w o r d s : homosexuality – abuse of alcoholic beverages

Konzumácia alkoholických nápojov i zneužívanie drog sú častejšie v homosexuálnej populácii než u heterosexuálov. Sexuálne menšiny sú psychicky zraniteľnejšou skupinou než sú ostatní (Bolton a Sareen, 2011). Najmä u dospelých je miera stresu a adaptačných problémov v nových životných situáciách vyššia, než vo väčšinovej populácii.

Zatiaľ čo konzumácia alkoholu je pre iných pochutinou, prípadne súčasťou rôznych spoločenských zvykov či rituálov, homosexuálom zdanlivo pomáha pri problematickom coming out. Ak pijú pre pocit zabudnutia, stáva sa alkohol drogou, čo vedie časom k vytvoreniu návyku.

Homosexuáli sa preto častejšie pohybujú v prostredí barov alebo iných konzumačných zariadení, kde majú príležitosť ľahšie nájsť priateľa či partnera. Toto prostredie je však spojené s nadmernou konzumáciou alkoholických nápojov. K tomu Trocki a kol. (2009) píšú, že častejšie zneužívanie psychotropných látok nie je vysvetliteľné len faktormi životného štýlu. S nadmernou konzumáciou alkoholu sa môžeme stretnúť u osôb, ktoré sa nevyrovnali so svojim zameraním. Ak sa im to nepodarí, ani nemajú šancu prestať piť.

Požitie alkoholu a drogy prináša možnosť straty kontroly nad svojim správaním. Ľahšie tak môže dôjsť k odvedeniu partnera, ktorý prejavil záujem o sexuálny styk, domov a tak dôjsť aj k nechránenému pohlavnému styku. Opojenie psychotropnou látkou, samozrejme, umožňuje aj páchanie trestnej činnosti, vrátane spáchania sexuálnych deliktov. Weisz a Earls (1995) pomer medzi mužmi a ženami v súboroch páchatelov sexuálnych deliktov odhadujú na 10:1 až 20:1.

Popri genetických faktoroch, vedúcich k homosexualite, sa píše aj o výchovných vplyvoch. Zmenu sexuálnej identity môže evokovať výchovné prostredie s chýbajúcim, prípadne tvrdým a neimponujúcim otcom, nepríťažlivým ako výchovný vzor, alebo chladná, prísna matka, alebo naopak veľmi imponujúca a ponúkajúca sa ako vzor na napodobenie. Saghir a Robins (2010) tiež uvádzajú, že 84 % homosexuálov malo negatívny obraz svojho otca, pričom podobný negatívny obraz otca malo len 18 % heterosexuálov.

K. TURČEK / ALKOHOL NIELEN DODÁVA ODVAHU, ALE POMÁHA AJ RACIONALIZOVAŤ HOMOSEXUÁLNU APETENCIU

Kazuistika

Predkladáme kazuistiku prípadu dvoch jedincov (učiteľa a jeho žiaka), ktorých sme súdnopsychiatricky posudzovali.

42-ročný učiteľ bol stíhaný pre trestný čin sexuálneho násillia podľa § 200, ods. 1, 2, písm. b/ Trestného zákona. Viackrát sa stretával so svojimi 16-ročnými žiakmi v krčme, kde im platil útratu za pívá a destiláty. S jedným z nich sa zblížil, potykali si a vymenili si telefónne čísla. Žiak chcel, aby ho učiteľ doučoval matematiku. V krčme pozval učiteľa, zavola ho k sebe do bytu, kde počúvali hudbu na počítači. Keď bol zohnutý k počítaču, učiteľ mu začal sťahovať boxerky. Žiak povedal učiteľovi, že on nie je na chlapov, aby to nerobil. Učiteľ v aktivite nepokračoval. Žiak mu po tejto udalosti asi 3 dni nebral telefón.

Potom mu žiak ale zavola, že má voľný byt, aby k nemu učiteľ prišiel. Bola tam párty, prítomní boli aj šiesti – siedmi spolužiáci. Pilo sa tam pivo a vodka. Okolo polnoci sa spoločnosť rozpadla, spolužiáci poodchádzali domov, ostal len učiteľ so žiakom, ten domov šiel až na druhý deň. Potom sa obaja stretli niekoľkokrát tak, že aj žiak prespal u učiteľa. Jedného dňa žiak zavola učiteľovi, aby prišiel do krčmy, žiak vtedy blicoval. Vypili niekoľko pív a nezistené množstvo kupovanej jablkovice.

Učiteľ vzal k sebe do bytu žiaka, kde sa hrali na počítači a pozerali web stránky. V byte chodili obaja len v boxerkách, lebo bolo teplo. Žiak začal učiteľovi sťahovať zozadu boxerky. Potom podľa žiakovej verzie si tento lahol na posteľ a učiteľ si prilahol. Keď začal učiteľ žiaka ohmatávať a vyzliekať, ten sa len chabo verbálne bránil, fyzicky nie. Následne došlo k masturbácii a felácii žiaka, ktorý ejakuloval učiteľovi do úst. Žiak sa pri vyšetrení obhajoval tým, že mal vypité a nevedel sa brániť, vraj o sebe takmer nevedel. Keď „precítol“, uvidel učiteľa vedľa seba na posteli masturbovať. Po telefonáte prišla pre neho sestra, s ktorou žiak odišiel domov. V nasledujúcich dňoch učiteľovi niekoľkokrát telefonicky nadával do pedofilov.

K učiteľovi: v rodinnej anamnéze nie sú žiadne záznamy o neuropsychickej záťaži. Sám telesne vážnejšie chorý nebol. Pred 2 rokmi bol psychiatricky vyšetrovaný pre reaktívny anxiózný syndróm; nie je pravda, že by sa psychiatrovi priznal k bisexualite. V zamestnaní bolo riešené jeho nemierne pitie alkoholických nápojov. Fajčí 15-20 cigariet denne. Je rozvedený, pred manželstvom mal údajne niekoľko partneriek. Rozviedol sa na podnet manželky pre „odcudzenie“. Po rozvode mal známosť s kolegyňou, ale aj ona sa s ním rozišla.

V klinickom obraze sme zaznamenali snahu o vyvolávanie ľútosti u druhých, hranične až s rozmermi pseudologia phantastica (sťažnosti na údajné maligne ochorenie, ktoré nie je nikde zdokumentované). Instabilná emotivita zrejme súvisela s väzobnou situáciou. Dlhodobo manifestný abúzus alko-

K. TURČEK / ALKOHOL NIELEN DODÁVA ODVAHU, ALE POMÁHA AJ RACIONALIZOVAŤ HOMOSEXUÁLNU APETENCIU

holických nápojov so stratou kontroly nad svojím správaním (porušenie dôležitej spoločensky sankcionovanej okolnosti – pitie s mladistvými študentmi). V ebriete dochádzalo v minulosti u neho k auto-, aj heteroagresivite. K abúzu nekritický, bagatelizuje ho.

Prípád učiteľa sme uzavreli: Tempore criminis išlo o prostú opilosť najvyšš stredného stupňa; Ebrieta mohla fungovať ako racionalizačný nástroj pre realizáciu homosexuálnej (efebofilnej) aktivity; Susp. bisexualita; Emočne nevyrovnaná osobnosť; Syndróm závislosti od alkoholu; Tabakizmus.

K žiakovi: súd si vyžiadal aj znalecké vyšetrenie „poškodeného“. Keďže ide o totožný dej, neopisujeme ho tu znova. Pripomenieme len, že aj žiak bol v dobe činu opitý, po vypítí 3 pív a nešpecifikovateľného množstva 40 % jablkovice, ktorú mali v krčme pod stolom, u učiteľa vypil ďalšie pivo. Žiak uviedol, že sa cítil opitý a neschopný brániť sa aktivite učiteľa, uviedol, že sa bránil len slovné „nechaj to“. Pripúšťa teraz, že to nemuselo znieť dosť rozhodne. Po čine odišiel domov, kde o udalostiach povedal matke a sestre. Keď mu sestra tieto záležitosti vyčítala, povedal, že život (R.) učiteľa mu je dôležitejší ako sestrine nervy.

Podľa jednej svedeckej výpovede žiak patril do subkultúry „emopank“, kde sa chalani oblizovali, bozkávali, ak si vypili.

V rodinnej anamnéze sme zistili, že otec žiaka zomrel 46-ročný na vykrvácanie, bol opakovane protialkoholicky liečený. Žiak sa narodil v 39. týždni gravidity po farmakami provokovanom protrahovanom pôrode, bol asfyktický, počas pôrodu utrpel traumy lebky a zlomeninu kľúčnej kosti. Mal novorodeneckú žltacku, bol ožarovaný UV lampou. Včasný psychomotorický vývin bol normálny. Zaškolený bol 6-ročný do ZŠ, učil sa dobre, v 4. ročníku prešiel do 8-ročného gymnázia, musel však zmeniť školu v dôsledku tu opisovaných problémov, mal robiť aj komisionálne skúšky zo 7 predmetov pre početné absencie v škole.

Rodina je neúplná – otec zomrel, matka pracuje v zahraničí, dochádza ale takmer denne domov. Žiak fajčí asi 10 cigariet denne, napriek už prebratým udalostiam neguje pitie alkoholických nápojov, konzumuje ich údajne len pri oslavách. Potom pripustil, že už bol viackrát opitý, okienko zažil iba raz. S inými návykovými látkami nemá údajne žiadnu skúsenosť.

Žiak udal už niekoľko sexuálnych kontaktov, Preferuje štihle, nie veľmi prsaté blondínky, ktoré si predstavuje aj v masturbačných fantáziách. „Buzeranti“ ho „serú“. Pripúšťa, že chodil do tej komunity EMO, ale prestal tam chodiť, teraz chodí do inej partie.

V klinickom obraze sme zaznamenali nedostatočne brzdený emotívny prejav, vo verbálnom prejave množstvo žargónových výrazov a vulgarizmov. Prítomná bola iritabilita až explozivita, najmä ak hovoríme o matkiných údajoch. Problematické formovanie vyšších emócií. Zistili sme dlhodobý

K. TURČEK / ALKOHOL NIELEN DODÁVA ODVAHU, ALE POMÁHA AJ RACIONALIZOVAŤ HOMOSEXUÁLNU APETENCIU

abúzus alkoholických nápojov, zatiaľ však bez príznakov závislosti od alkoholu. V čase posúdenia prípadu sme usúdili, že ide skôr o prejav nevyrovnaných osobnostných mechanizmov. Osobnosť posudzovaného žiaka je ešte v neukončenom vývine. Na disharmonickom vývine jeho osobnosti sa podieľa výchova v neurovnaných rodinných pomeroch (absencia zomrelého otca – etylika a agresora, praktická neprítomnosť matky pracujúcej v zahraničí, konflikty so sestrou, veku neprimeraná voľnosť). Ani psychosexuálny vývin nie je ukončený. Proklamovaná preferencia jemu adekvátnych objektov nemusí znamenať jeho skutočnú orientáciu. Na druhej strane jeho kontakty so subkultúrou, v ktorej prebiehali aj homosexuálne praktiky a pasívne (?) prijímanie dôvernosti zo strany učiteľa môžu byť interpretované ako náhradná sexualita, alebo aj zoznamovanie sa s homosexualitou, ktorú zatiaľ prijíma pasívne (ale tiež s vlastným aranžovaním situácií umožňujúcich tieto praktiky). Vo vzťahu k posudzovanému prípadu hodnotíme takéto správanie sa žiaka ako viktimologické.

Prípád žiaka sme uzavreli: Tempore criminis išlo o prostú opilstosť stredného stupňa; Disharmonický vývin osobnosti s prevažujúcimi črtami nevyrovnanosti, impulzivity až explozivite a s disocálnymi črtami; Neukončený psychosexuálny vývin bez zreteľne formovanej sexuálnej preferencie; Abúzus alkoholických nápojov bez závislosti, tabakizmus.

Diskusia

V predloženej práci sa zaoberáme možnou funkciou alkoholu pri homosexuálnych aktivitách.

V prípade učiteľa sme zistili viaceré partnerské debakly, ktoré mohli byť spôsobené jeho nepriznanými homosexuálnymi tendenciami. V prípade žiaka ide o neukončený vývin osobnosti, ktorý je komplikovaný neurovnaným rodinným zázemím, ktoré svojím charakterom zodpovedá údajom uvedeným v literatúre. Žiak potom hľadá inadekvátne satisfakcie, napr. v subkultúre, pri konzumácii alkoholických nápojov a fajčení, čo mu domnele môže prinášať vyšší status v komunite spolužiakov. Pri jeho neukončenom psychosexuálnom vývine jeho preferencie ešte nemusia byť jednoznačne vyprofilované. Ebriety tak môžu zohrávať rolu alibi, že on sám vlastne psychosexuálny zážitok nechcel.

Predložený prípad dvoch súdnoznamecky posudzovaných osôb je v súlade s literárnymi údajmi o častom abúze alkoholických nápojov homosexuálmi. V nami posudzovanom prípade zohráva ebrieta rolu racionalizačného mechanizmu na ospravedlnenie homosexuálneho konania.

K. TURČEK / ALKOHOL NIELEN DODÁVA ODVAHU, ALE POMÁHA AJ RACIONALIZOVAŤ HOMOSEXUÁLNU APETENCIU

L i t e r a t ú r a

- Bolton, S. L. – Sareen, J.:* Sexual orientation and its relation to mental disorders and suicide attempts: findings from a nationally representative sample. *Can J Psychiatry*, 56, 2011, 1, s. 35 – 43
- Saghir, Robbins* In: Homosexualita – fakty versus mýty. [online]. [citované: 11. 8. 2010]. Dostupné na internete: <http://beo.sk/bioetika/236-homosexualita-fakty-versus-myty>
- Trocki K. F. – Drabble, L. A. – Midanik, L. T.:* Tobacco, marijuana, and sensation seeking: comparisons across gay, lesbian, bisexual, and heterosexual groups. *Psychol Addict Behav.* 23, 2009, 4, s. 620 – 631
- Wiesz, M. G. – Earls, C. M.:* The effects of exposure to filmed sexual violence on attitudes toward rape. *J Interpers Violence*, 10, 1995, s. 71 – 84

Adresa autora: doc. MUDr. K. Turček, CSc., Na hôrke 9, 949 11 Nitra
e-mail: mkturcek@pobox.sk